

نشریه ترویجی

اثرات ماندگاری دارو در گوشت و شیر

سازمان جهاد سازندگی

استان مازندران

مدیریت ترویج و

مشارکت مردمی

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

نشریه ترویجی

اثرات ماندگاری دارو در گوشت و شیر

-
- نام کتاب : اثرات ماندگاری دارو در گوشت و شیر
- نویسنده : دکتر سیدمهدی احمدی
- تنظیم و آماده‌سازی مطالب : اداره تدوین متون مرکز نشر و تصویر
- ناشر : مؤسسه فرهنگی و هنری شقایق روستا
- سفارش دهنده : مدیریت ترویج و مشارکت مردمی جهاد سازندگی استان مازندران
- صفحه‌آرا : محمد صالحی پور
- حروفچینی : علی دلدار
- نوبت و زمان چاپ : چاپ اول: ۱۳۷۹
- تیراژ : ۲۵۰۰
- شابک : ۹۶۴-۷۰۸۸-۷۳-۶ ISBN: 964-7088-73-6
- نشانی : تهران - خیابان قائم مقام فراهانی - میدان شعاع - خیابان شاهین - پلاک ۳۷ -
نمابر: ۸۳۰۲۰۵۹ تلفن: ۸۸۴۳۱۹۸ - ۸۸۳۷۸۵۴

فهرست مطالب

۲.....	مقدمه
۴.....	استفاده از دارو برای درمان
۴.....	اثرهای جانبی دارو در دام
۶.....	ماندگاری دارو در شیر و گوشت دام
۷.....	اثرات ناشی از مصرف شیر و گوشت آلوده به بازمانده‌های دارویی
۹.....	چند سفارش بهداشتی برای دامداران عزیز
۱۵.....	خلاصه مطالب
۱۶.....	خودآزمایی

زیاد شدن روز به روز جمعیت، سبب می‌شود که جامعه به مواد پروتئینی، به خصوص گوشت و شیر بیشتر نیاز پیدا کند. به این ترتیب، نقش دامداران اهمیت پیدا می‌کند. برای داشتن تولید سالم و متناسب از نظر مقدار و ارزش، لازم است که اصول دامداری رعایت شود و هر دامدار برای داشتن چنین تولیدی باید این اصول و قوانین را به خوبی بداند.

دام‌ها از راه‌های گوناگون در برابر خطر آلودگی و بیماری‌های مختلف قرار دارند. این بیماری‌ها انواع مختلفی دارند و به شکل‌های مختلف مانند باکتری، قارچ، ویروس یا انگل، سلامت دام را به خطر می‌اندازند. در نتیجه تولید کم می‌شود یا کیفیت آن کاهش می‌یابد. حتی ممکن است این بیماری‌ها دام‌ها را نابود کنند. بیماری دام تغییرات نامطلوبی بر تولید گوشت و شیر و فرآورده‌های دیگر دامی می‌گذارد. این تغییرات هم در میزان تولید و هم در ارزش تولید اثر می‌گذارد. به طوری که شیر یا گوشت به ظاهر سالم است اما در حقیقت آلوده شده است. در این حالت، دامدار به ضرر مالی دچار خواهد شد. در نتیجه برای جلوگیری از این زیان، به اقدامات لازم برای درمان دام‌های خود دست می‌زند.

استفاده از دارو برای درمان

با پیشرفت علم، هر روز انسان راه‌های مختلف و جدیدی برای حل مشکلات خود کشف می‌کند. یکی از این مشکلات، بروز بیماری است. برای همین، استفاده از داروهای مختلف برای درمان یا پیشگیری بسیاری از بیماری‌ها روزه‌روز رونق می‌گیرد. دام‌ها نیز مانند همه موجودات زنده دیگر در خطر انواع بیماری‌ها قرار دارند. سلامت دام‌ها که امروزه مواد غذایی انسان‌ها را تولید و فراهم می‌کند، بسیار اهمیت دارد. بنابراین در فراهم کردن سلامت دام‌ها در درمان و پیشگیری از انواع بیماری‌ها نباید از هیچ کوشش و تلاشی خودداری شود.

دامداران نیز برای سالم‌نگه داشتن دام خود، از انواع داروها استفاده می‌کنند. این داروها به شکل‌های گوناگون مانند قرص، محلول، آمپول و غیره به بازار ارائه می‌شود. همه این داروها به عامل‌های بیماری‌زا حمله می‌کنند و آنها را نابود یا غیرفعال می‌سازند. همچنین بعضی از این داروها مانند انواع واکسن‌ها، بدن دام را در برابر حمله عامل‌های بیماری‌زا مقاوم می‌کنند. برای مثال واکسن‌هایی که برای کنترل بیماری‌های شارین (سياه‌زخم) یا پاستورلا به کار می‌رود، از این بیماری‌ها پیشگیری می‌کنند.

اثرهای جانبی دارو در دام

اگرچه داروها برای به دست آوردن سلامت دام بیمار به کار می‌روند، اما باید توجه داشت که این داروها علاوه بر اثر خوب، اثرهای بد جانبی نیز به دنبال دارند. همچنین رعایت کردن میزان و دوره مصرف دارو در اثرگذاری دارو بسیار اهمیت

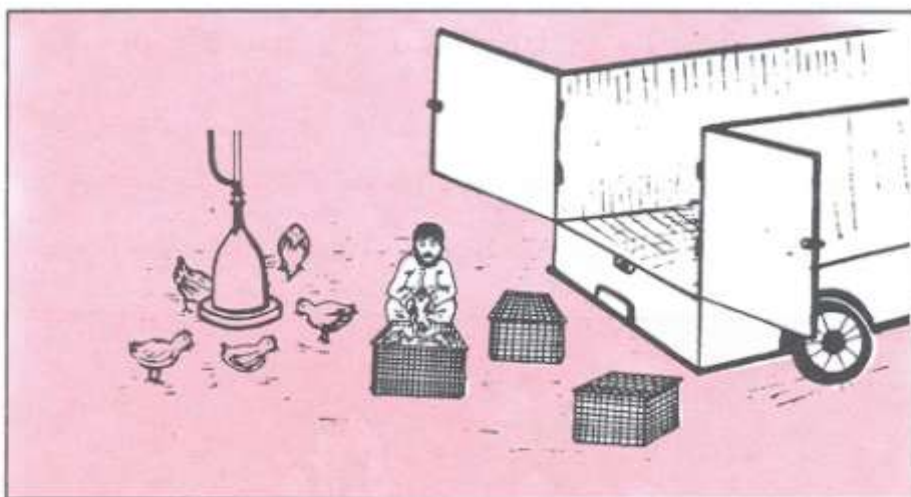
دارد. به طوری که بعضی از این داروها با مقدار کم، اثرهای بسیار مهمی در دام می‌گذارند.

استفاده بی‌اندازه و خودسر دارو خطرهای و زیان‌هایی برای دام و حتی مصرف‌کنندگان شیر و گوشت این دام‌ها به دنبال دارد (شکل شماره ۱).

شکل شماره ۱: از تجویز و مصرف خود سرانه دارو برای دام‌ها پرهیز کنید

مصرف نامنظم و بی‌اندازه دارو گاهی باعث مسمومیت و فلج سیستم دفاعی بدن می‌شود. همچنین سبب تغییرات شدید در ژن عامل بیماری‌ها می‌شود. به طوری که ممکن است به شکل‌های مختلفی مانند سرطان و بیماری‌های دیگر ظاهر شود. مصرف کمتر یا بیشتر از حد دارو در دام می‌تواند باعث بالارفتن مقاومت عامل بیماری‌ها در برابر اثر داروها شود. در نتیجه نسل‌های جدیدی از این عامل‌های بیماری‌ها وجود می‌آیند که علاوه بر تلفات شدیدتر و بیشتر در دام‌ها، تأثیر داروها نیز در آنها کمتر می‌شود و به اصطلاح مقاومت دارویی پیدا می‌کنند (شکل شماره ۲).

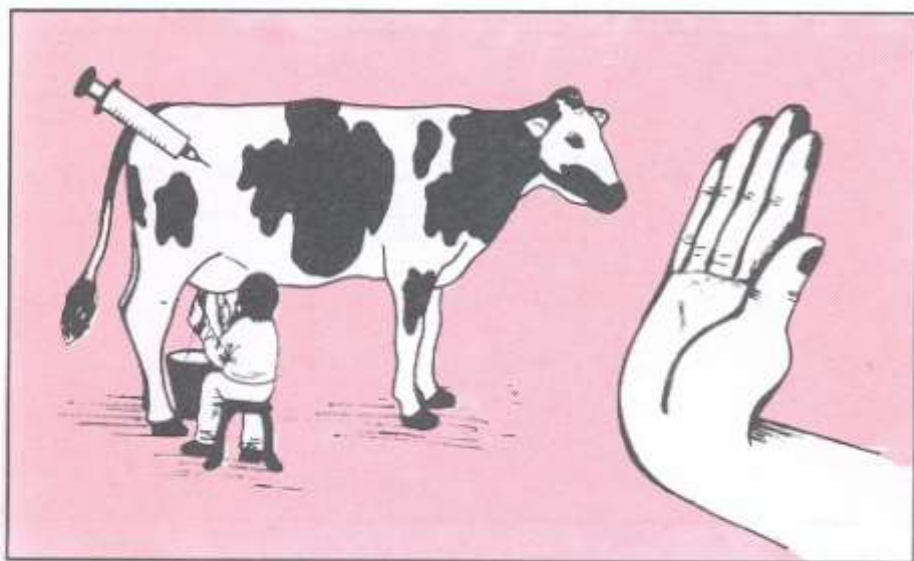

شکل شماره ۲: مدت زمان لازم برای قطع مصرف داروی طیور، قبل از ارسال آنها به کشتارگاه را رعایت کنید

ماندگاری دارو در شیر و گوشت دام

داروها نوعی مواد شیمیایی هستند که برای بهبود ناراحتی‌هایی که برای دام به وجود آمده به کار می‌روند. داروها با نفوذ در بدن دام و طیور کم‌کم به عامل‌های بیماری‌زا حمله می‌کنند و آنها را نابود می‌سازند.

به این ترتیب، آثار مفید داروها به شکل درمان دام دیده می‌شود. این مواد شیمیایی پس از مدتی، از راه‌های مختلف مانند کلیه‌ها و کبد از سطح بدن و خون جذب می‌شوند. سپس از راه ادرار، مدفوع یا شیر حیوان، دفع می‌شوند. خوب است بدانید که مدت جذب و دفع هر دارو با داروی دیگر، تفاوت دارد. بنابراین استفاده از شیر یا گوشت دام یا طیور در زمانی که دارو مصرف می‌کنند و یا زمانی که هنوز این مواد شیمیایی از بدن آنها دفع نشده، خطرناک است. به طوری که باعث می‌شود تا بازمانده‌های دارویی از راه شیر یا گوشت به بدن مصرف‌کننده منتقل شود. سپس آثار بد این داروها در انسان نیز ظاهر می‌شود (شکل شماره ۳).

تلم شکل شماره ۳: در مصرف شیر دام‌هایی که تحت درمان دارویی هستند با دامپزشک مشورت کنید

اثرات ناشی از مصرف شیر و گوشت آلوده به بازمانده‌های دارویی

همان‌طور که گفتیم، شیر و گوشت دام مصرف‌کننده دارو، آلوده به بازمانده‌های دارویی است. در نتیجه مصرف این شیر یا گوشت باعث انتقال داروها به بدن انسان می‌شود و انسان را در برابر انواع بیماری‌ها و آسیب‌ها قرار می‌دهد. داروهای درون گوشت یا شیر از راه حرارت یا یخ‌زدن یا هر تغییر شکل دیگر از بین نمی‌روند و آسیب‌های شدیدی به بدن می‌رسانند که از جمله می‌توان به موارد زیر اشاره کرد (شکل شماره ۴).

- سرطان‌های بدخیم مانند سرطان غدد لنفاوی، سرطان ریه، سرطان پستان و رحم

- مسمومیت مانند باقیمانده‌های آرسنیکی در گوشت و شیر و باقیمانده سرب و

در گوشت و شیر

شکل شماره ۴: بازمانده‌های دارویی در شیر و گوشت باعث ایجاد انواع بیماری‌ها و آسیب‌ها در انسان می‌شوند

- آلرژی‌های شدید مانند کهیر، خارش، تهوع و شوک

- عفونت‌های گوارشی به صورت اسهال‌های مزمن

- آسیب‌های خونی مانند کم خونی

- آسیب‌های کبدی

- به وجود آمدن ناراحتی‌ها در سیستم‌های حسی مانند شنوایی و بینایی

- به وجود آمدن ناراحتی‌های هورمونی

همچنین در اثر بالا رفتن مقاومت عامل‌های بیماری‌زا در بدن مصرف‌کننده،

داروهای درمانی، اثرگذاری خود را از دست می‌دهند و یا ضعیف می‌شوند و به

اصطلاح در انسان، مقاومت دارویی ایجاد می‌شود. این مواد حتی می‌توانند بر روی

جنین انسان نیز اثر بگذارند و افرادی ناتوان، معیوب و با عقب‌ماندگی ذهنی به دنیا

بیایند.

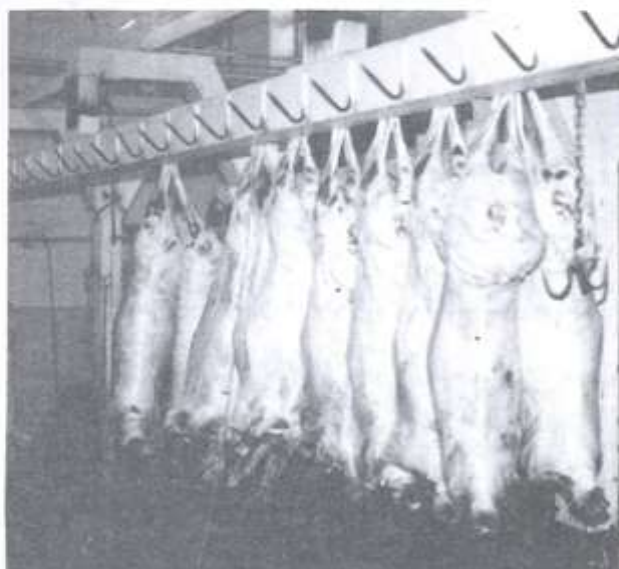
با توجه به آنچه خواندید، امیدواریم شما دامداران عزیز به اهمیت موضوع پی برده باشید. همچنین برای آگاهی شما عزیزان در جدول‌های ضمیمه به چند نمونه از داروهایی که برای دام و طیور استفاده می‌شوند، اشاره کرده‌ایم. لازم است به این موارد هنگام کشتار دام یا استفاده از شیر دام، توجه کنید. در این جدول‌ها، مشخص می‌شود که از زمان قطع مصرف دارو در دام، چه مدت باید بگذرد تا گوشت یا شیر دام از بازمانده‌های دارویی، پاک و قابل مصرف شود.

چند سفارش بهداشتی برای دامداران عزیز

- ۱- هرگز بدون دستور دامپزشک، به طور خودسرانه برای دام‌های خود، دارو مصرف نکنید، حتی داروهای انگلی را.
- ۲- داروهای انگلی را با پیشنهاد دامپزشک و با توجه به فراوانی نوع انگل، در هر منطقه و در هر فصل به دام بخورانید.
- ۳- داروهای تجویز شده برای دام و طیور را دقیق و منظم و به طور کامل استفاده کنید و دوره درمان را کامل کنید.
- ۴- هنگام تهیه دارو، از چگونگی مصرف و مدت زمان لازم جهت دفع آن از بدن دام و طیور، راهنمایی‌های لازم را از متخصصان بخواهید.
- ۵- به خاطر داشته باشید که پیشگیری بهتر از درمان است. با واکسیناسیون به موقع دام و طیور خود، آنها را در برابر بیماری‌ها حفظ کنید (شکل شماره ۵).
- ۶- از بازدید و معاینه مرتب و دقیق دام‌ها توسط دامپزشک جلوگیری نکنید و دام‌های خود را زیر نظر دامپزشک قرار دهید.

تلمیح شکل شماره ۵: اصول واکسیناسیون را در سالن‌های دامداری رعایت کنید
 ۷- از کشتار دام‌هایی که تازه درمان شده‌اند و یا دارو مصرف می‌کنند تا قطع کامل
 دارو و گذشتن مدت زمان لازم برای دفع بازمانده‌های دارویی از بدن دام، خودداری
 کنید (شکل شماره ۶).

تلمیح شکل شماره ۶: فاصله زمانی لازم بین قطع مصرف دارو و کشتار دام را رعایت کنید

۸- از دوشیدن شیر دام‌هایی که دارو مصرف می‌کنند و یا دوره زمانی لازم برای دفع دارو را براساس جدول یا دستور دامپزشک نگذرانده‌اند، پرهیز کنید.

۹- به سلامت خود و دیگران، احترام بگذارید و از اضافه کردن شیرهای آلوده به بازمانده‌های دارویی، به شیرهای سالم پرهیز کنید. زیرا با این کار، همه شیرها آلوده می‌شود و سلامت مصرف‌کننده‌ها به خطر می‌افتد (شکل شماره ۷).

۱۰- توجه داشته باشید که شیر یا گوشت آلوده به مواد دارویی با حرارت یا یخ‌زدگی یا هر راه دیگری پاک نمی‌شود، بنابراین هرگز از این چنین شیر یا گوشتی استفاده نکنید.

۱۱- آموزش‌های لازم دامپزشکی و دامپروری را جدی بگیرید و در کلاسهای آموزشی و ترویجی که در این باره برگزار می‌شود، حضور داشته باشید.

شکل شماره ۷: از مخلوط شدن شیر دام‌های تحت درمان دارویی با شیر دام‌های سالم جلوگیری کنید

جدول ضمیمه زمان لازم جهت دفع دارو از بدن دامها

(گوشت قرمز - شیر - گوشت مرغ)

ردیف	نام دارو	زمان لازم جهت دفع دارو از بدن دامها (منع مصرف)		
		گوشت قرمز (روز)	شیر (ساعت)	گوشت مرغ (روز)

● مربوط به دسته دارویی آنتی بیوتیکها

۱	دی هیدرواسترپتومایسین	۳۰	۹۶	—
۲	اریترومایسین	۱۴	۳۶-۹۶	—
۳	چتامايسين	۳۰	۱۲۰	—
۴	اکسی تتراسیکلین	۱۸	۱۲۰	۱-۵
۵	پنی سیلین پروکائین	۱۴	—	۱۰
۶	سولفادوکسین + تری متروپریم	۱۰	—	—
۷	اتروفلوکساسین - بایتریل	۷	۱۶۸	۹+۹
۸	تتومایسین سولفات	۲۰	۴۸	۷-۱۴
۹	پماد تتراسیکلین	۷	۷۲	—
۱۰	سولتریم	۷	۱۲۰	۵+۵
۱۱	لینکوسایکسین	۱۴	۴۸	۳-۵
۱۲	کلوتتراسیکلین	۵	۴۸-۷۲	۷-۱
۱۳	فرراژونیدون	۷	—	۵
۱۴	سولفاکیتوکسالین	—	—	۱۰
۱۵	تایلوزین (فارمازین)	۴-۸	۹۶	۱-۵
۱۶	کلین سینتین	۳	—	۳
۱۷	فلومیکونین	—	—	۵
۱۸	کاناماست	—	۱۴۴	—
۱۹	ماستی جت فورث	—	۷۲	—
۲۰	مولتی ماست	—	۷۲	—

۲۱	اوربیتین	۲۸	—	—
۲۲	پنی سیلین G + کانامایسین	۳	۷۲	—
۲۳	پنی سیلین G استریتومایسین	۳	۷۲	—
۲۴	سولفادیامیدین	۱۵	۷۲	۱۵
۲۵	وتی مست	۵	۹۶	—

● مربوط به دسته دارویی انگلی

۲۶	آلندازول	۲۷	۱۲۰	—
۲۷	آمپریوم	۱	—	—
۲۸	فیندازول	۸	۹۶	—
۲۹	آیورمکتین	۱۴-۳۵	—	—
۳۰	لوامیزول	۲۰۷	۷۲	۷
۳۱	بوتالکس	۴۲	۴۸	—
۳۲	کلکسون	۲۸	۳۳۶	—
۳۳	کلوزانتل	۲۸	۲۸	—
۳۴	فازینکس	۲۸	—	—
۳۵	میتدازول	۷	—	—
۳۶	لوامیزول	۷	—	۷
۳۷	ایمیزول (پیروازای)	۲۸	۱۲۰	—
۳۸	رافوکساناید	۲۸	۱۲۰	—

● مربوط به دسته دارویی هورمونی

۳۹	پروستاگلادین Fe	۲	—	—
۴۰	فولیکولین F.S.H	۱۰	—	—
۴۱	فولیگون - گونادوتروبین	۲۱	—	—
۴۲	فنین (فنیل بوتازون)	۲۸	۱۶۸	—
۴۳	پروژسترون	۵۰	—	—
۴۴	پرومبولین	۲۲	—	—
۴۵	فنیل بوتازول	۱۴	۷۲	—
۴۶	اکسی توسین	۳	۱۲۰	—
۴۷	تستوسترون (استرادیول)	۶۰	۹۶	۴۲

● مربوط به دسته دارویی سموم

۴۸	پلوتیک	۱۴	۲۴	—
۴۹	تری کلروفون - نگون	۷	—	—
۵۰	ازانتول (کومانوس)	۳	۷۲	—

● مربوط به دسته دارویی مسکن

۵۱	دی پیرون	۳۵	۱۶۸	۱-۲
----	----------	----	-----	-----

● مربوط به دسته دارویی مواد معدنی

۵۲	کوپر (مس)	۳۰	—	۳۰
----	-----------	----	---	----

● مربوط به دسته دارویی عذر (افزایش ادرار)

۵۳	فوزازماید (لازیکس)	۲	۴۸	۳۵
----	--------------------	---	----	----

● مربوط به دسته دارویی اشتها آور

۵۴	لاکتاتو	۲۴	۲۴	—
----	---------	----	----	---

● مربوط به دسته دارویی آرام بخش

۵۵	رامپون	۳	۷۲	—
----	--------	---	----	---

بارعایت اصول بهداشتی و ایمنی در کار

در حفظ سلامت خود و افراد جامعه بکوشیم

- دام‌ها همواره از طرف بیماری‌های گوناگون تهدید می‌شوند. این بیماری‌ها باعث تغییر مقدار و ارزش شیر و گوشت آنها می‌شود.
- دامداران برای جلوگیری از زیان‌هایی که بیماری به دام و طیور وارد می‌شود، از انواع داروهایی استفاده می‌کنند که به شکل‌های مختلف در بازار وجود دارند.
- داروها علاوه بر اثرهای خوب، آثار بد جانبی نیز دارند. میزان و دوره مصرف دارو در اثرگذاری آنها بسیار اهمیت دارد.
- مصرف بی‌اندازه و خودسرانه دارو، اثرات نامطلوبی بر دام و حتی مصرف‌کنندگان شیر و گوشت آن می‌گذارد.
- داروها نوعی مواد شیمیایی هستند که با نفوذ به بدن دام، کم‌کم به عوامل‌های بیماری‌زا حمله می‌کنند.
- داروهای مصرف شده در دام پس از مدتی (که برای هر دارو متفاوت است) از راه ادرار و مدفوع دام و یا از راه شیر از بدن دام دفع می‌شود.
- شیر یا گوشت دامی که درمان شده است و یا دارو مصرف می‌کند، آلوده به بازممانده‌های دارویی است. در نتیجه استفاده از آن، موجب انتقال این مواد شیمیایی به بدن مصرف‌کننده می‌شود.
- هر دارو به مدت زمان معینی نیاز دارد تا از بدن دام دفع شود. پس از گذشت این مدت، شیر و گوشت دام قابل مصرف می‌شود.

- ۱- چرا سلامتی دام برای انسان اهمیت زیادی دارد؟
- ۲- داروها برای چه منظور استفاده می شوند؟
- ۳- فایده ها و زیان های استفاده از داروها کدامند؟
- ۴- چه مواردی در اثرگذاری مثبت دارو اهمیت زیادی دارند؟
- ۵- مصرف نامنظم و بی اندازه دارو چه آثاری بر روی دام می گذارد؟
- ۶- چه بیماری هایی در اثر مصرف شیر یا گوشت آلوده به بازمانده های دارویی، در انسان به وجود می آید؟
- ۷- مواد دارویی مصرف شده در دام، چگونه از بدن آن دفع می شود؟
- ۸- آیا یخ زدگی یا حرارت، بازمانده های دارویی گوشت یا شیر را از بین می برد؟
- ۹- چرا مصرف شیر و گوشت دامی که دارو مصرف می کند برای انسان زیان دارد؟
- ۱۰- تا چه مدت باید از مصرف شیردانی که از داروی جنتامایسین استفاده کرده، خودداری کرد؟
- ۱۱- چه مدت وقت لازم است که داروی پروپولین از بدن دام دفع شود تا گوشت آن، قابل مصرف شود؟
- ۱۲- چه مدت وقت لازم است که داروی سولفادیمیدین از بدن طیور دفع شود؟

با رعایت نکات پیشگیرانه
از ماندگاری دارو در
فرآورده های دامی
جلوگیری کنیم

سازمان جهادسازندگی استان مازندران

مدیریت ترویج و مشارکت مردمی